

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו

ת"צ 19529-06-14 חוטה נ' Booking.com B.V ואח'

מספר בקשה: 22

לפני כבוד הרשמת- השופטת עינת רביד

מבקש
דוד חוטה
ע"י ב"כ עו"ד אמיר ישראלי

נגד

משיבות
1. Booking.com B.V
ע"י ב"כ עו"ד ד"ר אסף רנצלר
2. מלונות פתאל בע"מ

חקיקה שאוזכרה:

[חוק הגנת הצרכן, תשמ"א-1981](#): סע' [17א](#), [17ב](#), [36](#)[תקנות סדר הדין האזרחי, תשמ"ד-1984](#): סע' [22](#), [477](#), [482](#), [500](#), [500\(10\)](#), [500\(4\)](#), [500\(4א\)](#), [500\(4ב\)](#), [500\(5\)](#), [500\(7\)](#)[חוק החוזים האחדים, תשמ"ג-1982](#)[חוק תובענות ייצוגיות, תשס"ו-2006](#): סע' [10](#), [10ג](#)[חוק החוזים \(חלק כללי\), תשל"ג-1973](#)

ספרות:

[א' גורן, סוגיות בסדר דין אזרחי](#)[ו' לוסטהויז, ט' שפניץ, חוזים אחדים \(1994\)](#)

כתבי עת:

[שמואל בכר, טל ז'רסקי, "על הסדרה ראווה של", מחקרי משפט, כרך כה \(תשס"ט-תש"ע\) 431](#)

מיני-רציו:

* יש מקום למתן היתר המצאה אל מחוץ לתחום למשיבה בתובענה ייצוגית, המפעילה אתר להזמנת שירותי מלונאות כאשר אספקת השירות נעשה בשפה העברית למלונות בארץ, על ידי אזרח ישראלי, בתחומי מדינת ישראל, בחיוב במטבע ישראלי.

* דיון אזרחי – היתר המצאה מחוץ לתחום השיפוט – תנאים לנתינתו

* משפט בינלאומי פרטי – סמכות בינלאומית – המצאה אל מחוץ לתחום השיפוט

במסגרת תביעה ייצוגית, מבוקש היתר המצאה אל מחוץ לתחום למשיבה, המפעילה אתר להזמנת שירותי מלונאות ואשר מקום מושבה בהולנד.

בית המשפט המחוזי נעתר לבקשה ופסק:

במקרה זה מתקיימות מספר עילות המצאה. כאשר הפרסום נעשה באינטרנט ובשפה העברית, אספקת השירות והזמנת המלון נעשה למלונות בארץ על ידי אזרח ישראלי, בתחומי מדינת ישראל, בחיוב במטבע ישראלי, ולאור הפסיקה לפיה הפרסום באינטרנט מטיבו פורץ גבולות ומשכך אינו מצמצם את המעשה למקום מושבו של המפר – המעשה או המחדל בוצעו בישראל. ההתקשרות נעשתה בתחומי מדינת ישראל. התובענה נגד המשיבה הנוספת הוגשה כדין והמשיבה מהווה בבעל דין דרוש או נכון, שכן ניתן להניח, כי לו הייתה תושבת ישראל ניתן היה לצרפה לתביעה לשם הכרעה עובדתית ומשפטית משותפת. בקשת האישור היא "תביעה הראויה לטיעון" ואינה בגדר תביעה טורדנית או תביעת סרק. מירב הזיקות הן לפורום הישראלי. מדובר בנושא ישראלי מובהק, שיקולי מדיניות ושיקולי ציפיות סבירים של הצדדים מצביעים על כך שחברה בינלאומית המנהלת את עסקיה באמצעות האינטרנט תבוא להתדיין במקום שבו נמצאים לקוחותיה ולא להפך. תניית השיפוט הדין הזר מהווה תניה מקפחת בחוזה אחיד, משנועדה להרתיע את הלקוח הישראלי מפני מימוש זכויותיו המשפטיות.

החלטה

החלטה זו עניינה בבקשת המבקש להיתר המצאה אל מחוץ לתחום למשיבה 1 (להלן: "בוקינג").

רקע ותמצית ההליכים

1. המבקש הגיש בקשה לאישור תובענה ייצוגית נגד בוקינג והמשיבה 2 (להלן: "פתאל"), במסגרתה נטען כי בוקינג, המפעילה אתר להזמנת שירותי מלונאות, המותאם גם לשפה העברית, מבצעת הטעיה כנגד הגולש הישראלי המזמין באמצעות האתר חדר במלון בישראל, עת, בניגוד להוראות הדין בישראל (סעיפים 17'א' ו-17 ד' לחוק הגנת הצרכן, תשמ"א-1982, להלן: "חוק הגנת הצרכן"), המחיר המוצג באתר בוקינג אינו כולל את רכיב המע"מ, עובדה, אשר, לטענת המבקש, מוסתרת מהלקוחות וגורמת אף לפגיעה במתחרותיה של בוקינג. טענה נוספת של המבקש היא, כי במסגרת ההזמנה, מוצג תחילה המחיר בשקלים ולאחר מכן מתבצעת טרנספורמציה בלתי חוקית למחיר דולרי. לטענת המבקש בכך מתבצעת הטעיה של הצרכן.

2. במקביל להגשת הבקשה לאישור התובענה הייצוגית הגיש המבקש, במעמד צד אחד, בקשה לראות בהמצאת בקשת האישור ומסמכי התביעה הייצוגית ל- Booking.com Israel Online otel Reservations Ltd. (להלן: "החברה הישראלית"), כהמצאה לידי בוקינג, אשר מקום מושבה בהולנד, וזאת בהתאם לתקנות 477 ו-482 לתקנות סדר הדין האזרחי, התשמ"ד-1984 (להלן: "התקנות").
3. לאחר שבקשת המבקש התקבלה, הוגשה בקשת בוקינג לביטול היתר ההמצאה בטענה כי אין לראות בהמצאה לחברה הישראלית כהמצאה לבוקינג.
4. ביום 9.2.15 התקיים דיון במסגרתו נחקר המבקש על תצהיר שהגיש, ולאחריו הגישו הצדדים סיכומים. ביום 19.7.15 ניתנה החלטתי בבקשה לביטול היתר המצאה (בקשה מס' 3) במסגרתה נקבע, כי יש לבטל ההמצאה לידי החברה הישראלית, יחד עם זאת התקבלה בקשת המבקש וניתן לו היתר להמצאת התביעה לחו"ל.
5. בוקינג הגישה ערעור על ההחלטה למתן היתר המצאה לחו"ל, [ע"ר 41070-09-15](#), [פורסם בנבו] אשר נדון בפני כבוד השופט צ'רניאק, במסגרתו הגיעו הצדדים ביום 31.12.15 להסכמה לפיה הדיון בבקשה להיתר המצאה מחוץ לתחום יוחזר אלי לצורך דיון בהתקיימותם של כלל הפרמטרים הנדרשים למתן היתר המצאה מחוץ לתחום, להוציא נושא הפורום שכבר הוכרע, וזאת על סמך החומר הקיים בתיק. עוד נקבע כי לאחר מתן ההחלטה וככל שהצדדים יחפצו בכך יישמע הערעור על מלא ההחלטה לרבות נושא הפורום.
6. לאחר שהתיק הוחזר אלי הסכימו הצדדים כי ההחלטה תינתן על סמך הסיכומים שהוגשו בתיק. ביום 7.1.16 ניתנה החלטתי במסגרתה נקבע כי מתקיימים התנאים הקבועים [בתקנה 500\(10\)](#) המצדיקים היתר המצאה אל מחוץ לתחום למשיבה.
7. על החלטה זו הגישה המשיבה ערעור נוסף, [ע"ר 59564-02-16](#), [פורסם בנבו] אשר נדון על ידי כבוד השופט צ'רניאק, במסגרתו התקבל הערעור ונקבע במסגרת ההחלטה מיום 18.7.16 כי יש לבטל את ההחלטות בנושא היתר ההמצאה, שכן הבקשה להיתר המצאה, אשר נכללה בסיכומיו של המבקש לא נתמכה בתצהיר כדין. יחד עם זאת נקבע כי אין בכך כדי למנוע מהמבקש להגיש בקשה מסודרת כהלכתה.
8. בעקבות החלטה זו הגיש המבקש הבקשה הנדונה להיתר המצאה, וכן הוגשה תגובת בוקינג ותשובת המבקש. הצדדים הסכימו כי ההחלטה בבקשה תינתן ללא צורך בחקירת המצהירים.

בקשת המבקש

9. לטענת המבקש במקרה הנדון מתקיימות מספר עילות המצאה המצדיקות היתר המצאה בעניינה של בוקינג: [תקנה 500\(7\)](#), [תקנה 500\(4\)](#) ו**[תקנה 500\(10\)](#)**.

10. באשר [לתקנה 500\(7\)](#) טוען המבקש כי אף שמקום מושבה של בוקינג הוא בהולנד, הרי שהאתר שלה הוא בשפה העברית ומיועד לגולשים ישראלים, האתר מפורסם ומקודם באמצעות מנועי חיפוש בשפה העברית. לטענת המבקש עילות התביעה נגד בוקינג הן עילות מכוח [חוק הגנת הצרכן](#), שהן עילות נזיקיות, וכי הדבר נכון ביחס לעילות התביעה כגון הטעיה, והפרת חובה לציין מחיר כולל. על כן, אין בעובדה, כי בוקינג יושבת בהולנד, כדי לשנות מכך שהמעשים בוצעו בישראל. לעניין זה מפנה המבקש להחלטת בית משפט מחוזי (מרכז), מפי כב' השופט פרופ' ע' גרוסקופף, [בת"צ 39292-04-13 קלינגהופר נ' Paypal Pte. Ltd.](#) [פורסם בנבו] מיום 3.5.15 (להלן: "החלטת פייפאל"), וכן להחלטת כבוד השופט שטמר בעניין [תצ \(מרכז\) 46065-09-14 אוהד יחיאל בן חמו נ' FACEBOOK INC](#) [פורסם בנבו] (10.6.16) (להלן: "עניין פייסבוק"), וכן [רע"א 530/12 שמחה יעקובוביץ נ' דוארד זיאס](#) [פורסם בנבו] (28.3.12).

11. עוד טוען המבקש כי מתקיים אף התנאי הקבוע [בתקנה 500\(4\)](#) שכן אחת הסוגיות המרכזיות בתביעה היא בטלותן של הוראות ההסכם המחילות על המשתמש הישראלי את הדין ההולנדי, תנאים המהווים תנאים מקפחים המנוגדים [לחוק החוזים האחדים](#) והוראות [חוק הגנת הצרכן](#). לטענת המבקש בהתאם להחלטה בעניין פייפאל הוראות התקנון הרלוונטיות שקבעה בוקינג בטלות. לעניין זה אף הפנה המבקש להחלטת מיום 19.7.15.

12. בנוסף טוען המבקש כי מתקיים התנאי הקבוע [בתקנה 500\(10\)](#). לטענת המבקש התובענה הוגשה בראש ובראשונה נגד בוקינג ונוכח התנהגותה הפסולה. כמו כן הוגשה בקשת האישור אף נגד פתאל, שהיא אשר סיפקה את השירות למבקש ואשר גבתה את התשלום לרבות את רכיב המע"מ אשר לא צוין בעת ההתקשרות כחלק מהמחיר הכולל של העסקה. לטענתו אין מחלוקת כי התביעה הומצאה כדין לידי פתאל.

13. לטענת המבקש היות ובוקינג היא זו אשר הפעילה הקימה ופיתחה את האתר, הרי היא זו שאחראית למצגים המטעים באתר האינטרנט אותו היא מפעילה. לעניין זה טוען המבקש, כי טענת בוקינג, לפיה התביעה נגדה היא רחבה יותר, אין בה ממש. לטענתו, בשל העובדה כי בוקינג פועלת באופן המתואר בבקשת האישור כלפי כל הצרכנים באתר שלה, ומציגה את המחיר הכולל של כל מקומות האירוח באתר שלה ללא מע"מ, וכן כיוון שהתקנה אינה דורשת זהות עילות, וכאשר הגדרת הקבוצה היא עניין בשיקול דעתו של בית המשפט הדין בתיק, כאמור [בסעיף 10 לחוק התובענות הייצוגיות](#).

14. באשר לקיומה של עילת תביעה טוען המבקש כי הרף הראיתי קל ביותר, עילות התביעה מוצקות וזאת מכוח [חוק הגנת הצרכן](#), ואין מחלוקת בהנחה והדין הישראלי חל, כי בוקינג הפרה את [סעיף 17ד'](#) לחוק הגנת הצרכן. לטענתו בגין עילה זו ואף בנסיבות חמורות פחות

אפשרה תביעה ייצוגית [ת"צ (ת"א) 24900-01-14 עמי הר פז נ' פרשמרקט בע"מ] [פורסם בנבו] (24.11.15).

15. עוד טוען המבקש כי התביעה כוללת אף עילות נוספות כגון הטעיה וכי במסגרת הבקשה לאישור התובענה הייצוגית נטען כי הליך הזמנת השירות לוקה כולו בהטעיית הצרכן (סעיף 55 לבקשת האישור).

16. באשר לתניות הפטור, טוען המבקש כי לגביהן נקבע בפסיקה כי המדובר בתנאי מקפח בחוזה אחיד.

17. באשר למבחן נאותות הפורום טוען המבקש, כי בתי משפט קבעו בנסיבות זהות ואף מורכבות ומסובכות יותר כי חברה בינלאומית כדוגמת בוקינג צריכה להתדיין בישראל מול לקוחותיה הישראליים, וטענותיה של בוקינג כי בית המשפט ההולנדי הוא הפורום הנאות לדון בתביעה משמעת חסינות מוחלטת מפני תחולת דיני הגנת הצרכן והיא שקולה למתן היתר להטעיית הצרכן הישראלי.

18. לטענת המבקש, בוקינג היא חברה ענק הפועלת בהיקפים עצומים בישראל ומעוניינת לפעול בישראל ועל כן אין מניעה כי תיישם את הדין הישראלי ותמנע מהטעיית לקוחותיה הישראליים, וכי כל תוצאה אחרת תהיה בלתי נסבלת.

תגובת בוקינג

19. בוקינג טוענת, באשר להתקיימות תנאי תקנה 500(7), כי המעשה או המחדל עליו מבוססת התביעה לא נעשו בתחומי מדינת ישראל, שכן בוקינג אינה עושה דבר בישראל וכי היא מאוגדת ופועלת מהולנד. פרסום מחירי בתי המלון נעשה על גבי השרתים אשר ממוקמים מחוץ לשטחה של מדינת ישראל, וכאשר גולש יושב בישראל הוא מבקש להקריין על המסך בביתו מידע המצוי בשרתיה של בוקינג.

20. לטענתה, המקרה הנדון דומה לאדם המתקשר לנציג בבוקינג היושב בהולנד וזה משיב לו כי המחיר הוא X בתוספת 17% מע"מ לתושבי ישראל. כאשר אין חולק כי במקרה זה פרסום המחיר נעשה בהולנד. עוד טוענת המשיבה כי המקרה דומה למקרה בו אזרח ישראלי קונה בארץ שבועון אמריקאי בו מפורסמים מחירי לינה לישראל ללא מע"מ וטוען כי המדובר בפרסום מטעה.

21. עוד היא טוענת, כי בניגוד לטענות המבקש המדובר באתר הולנדי, אשר עושה שימוש בשפה האנגלית, כאשר בוקינג מתרגמת השפה האנגלית ל-42 שפות שונות, אולם מדובר בתרגום בלבד ולא באתרים נפרדים והשפה האנגלית מחייבת בכל מקרה של סתירה בין המקור לתרגום. כמו כן באפשרותו של הגולש לראות את מחירי האירוח בהמרה ל-50 מטבעות כאשר המטבע המחייב הוא המטבע בו נעשה שימוש במקום האירוח. לטענת בוקינג, התרגום

- לאנגלית נעשה גם כאשר מחפשים בית מלון בחו"ל ואין בתרגום לעברית כדי להפכו לאתר ישראלי. על כן הטענה כי המעשה או המחדל בוצעו בישראל דינם להידחות.
22. באשר לתחולת [תקנה 500\(4\)](#) טוענת בוקינג כי המבקש עושה שימוש בתניה זו רק בכל הנוגע לחלק בבקשה העוסק בתנאים מקפחים בחוזה אחיד בין בוקינג לגולשים באתרה. לטענת בוקינג תביעתו של המבקש אינה לביטול חוזה, או לפסילת חוזה, או "לעשות בו על דרך אחרת" כמפורט [בסעיף 500\(4\)](#) לתקנות, ועל כן אף עילה זו אינה מתקיימת בענייננו.
23. עוד טוענת בוקינג כי באשר [לתקנה 500\(4\)\(א\)](#), הרי שהתנאי הקבוע בו כי "החוזה נעשה בתחום המדינה" אינו מתקיים שכן בוקינג יושבת בחו"ל והחוזה נכרת כאשר הודעת הקיבול הגיעה למציע, ועל כן החוזה לא נכרת בארץ.
24. באשר [לתקנה 500\(4\)\(ב\)](#) טוענת בוקינג כי סעיף זה אינו חל שכן בוקינג ציינה בפירוש בחוזה שהדין אשר יחול הוא הדין ההולנדי, ועל כן לא ניתן לומר כי הדין הישראלי יחול מכללא.
25. באשר לטענת המבקש כי יש לקבוע כי הוראה זו נוגדת את [סעיף 36 לחוק הגנת הצרכן](#), אזי המדובר בסעד המבוקש במסגרת התובענה, וזאת רק ככל שבית המשפט יקבל את הבקשה לאישור ויעבור לדון בתביעה גופה.
26. עוד טוענת בוקינג כי אף [תקנה 500\(10\)](#) אינה מתקיימת במקרה הנדון, שכן נטיית הפסיקה היא לצמצם השימוש בתקנה זו. לטענתה לגבי חלק מהתביעה התביעה יכולה להיות מוגשת רק נגד בוקינג וכלל לא הוגשה נגד פתאל. עוד היא טוענת כי אף המבקש ציין בבקשתו כי התביעה והבקשה הוגשה בראש ובראשונה נגדה, כאשר מצב הדברים הקבוע [בתקנה 500\(10\)](#) הוא בדיוק הפוך והיא מחייבת לבחון את התביעה אשר הוגשה נגד הנתבע המקומי.
27. לטענת בוקינג בבקשת האישור הגדיר המבקש את קבוצת התובעים אותה הוא מבקש לייצג "כל אדם שרכש שירותי מלונאות באתר המשיבה 1 (בשפה העברית) והוצג בפניו המחיר הכולל בשקלים (כזה הכולל את תוספת המע"מ). ביחס למשיבה 2 חברי הקבוצה כאמור לעיל שרכשו שירותי מלונאות מהמשיבה 2 באמצעות אתר בוקינג". לטענת בוקינג מבקשת האישור עולה כי המבקש מבקש רשות לייצג שתי קבוצות תובעים נפרדות, קבוצה ותת קבוצה, ואי אפשר לומר כי בוקינג היא בעל דין דרוש בתביעה, שהוגשה כנגד פתאל בשם קבוצת התובעים הראשונה, מהסיבה כי לבית המשפט כלל לא הוגשה תביעה כנגד פתאל בשם קבוצת התובעים הראשונה. לבית המשפט הוגשה רק תביעה נגד פתאל בשם קבוצת התובעים השנייה. אם התביעה נגד בוקינג הייתה מוגשת גם כן אך ורק בשם קבוצת התובעים השנייה ניתן היה לטעון כי היא בעל דין נכון בתביעה, אך הדבר לא נעשה.
28. לטענת בוקינג התביעה נגד פתאל מוגבלת למלונות אשר הוזמנו דרכה בעוד שהתביעה נגד בוקינג אינה מוגבלת רק ללינות שהוזמנו במלונות פתאל, והיא נגד הנתבע הזר בלבד.

29. לטענת בוקינג גם אם יונח, כי היא בעל דין דרוש בתביעה שהוגשה נגד פתאל אין בכך לאפשר למבקש לתבוע את בוקינג בעילות, שכלל לא מופנות כנגד פתאל ובשם קבוצת תובעים שכלל לא הגישו תביעה נגד פתאל.
30. עוד טוענת בוקינג כי שאלת התקיימות תנאי [תקנה 500\(10\)](#) צריכה להתברר כבר כעת וכי זהו התנאי לרכישת סמכות בית המשפט הישראלי, ועל כן יש להכריע כבר עתה בטענה כי התביעה נגדה היא רחבה יותר מהתביעה נגד פתאל.
31. לטענתה בהתאם לפסיקה כאשר התביעה העיקרית היא נגד הנתבע הזר ואילו הנתבע הישראלי צורף על מנת לגרור הנתבע הזר לסמכותו של בית המשפט הישראלי יפעיל בית המשפט את סמכותו ולא יתיר המצאה.
32. עוד טוענת בוקינג, כי המבקש לא הוכיח קיומה של עילת תביעה רצינית בנוגע להצגת מחירי הלינה באתר. לטענתה, בהתאם לחוק, כאשר מדובר בשירותי מלונאות על תייר חל מע"מ אפס, בעוד שעל תושב ישראל יתווסף מע"מ. בוקינג טוענת כי אינה יודעת מי מבצע את ההזמנה, האם המדובר בתושב ישראל או תייר, ואינה יכולה לזהות את מיקום המחשב ממנו בוצעה ההזמנה. על כן יש לקבל את אופן הצגת המחיר על ידה תוך ציון כי אזרח ישראלי יידרש להוסיף 17% מע"מ, כהגיוני.
33. עוד טוענת בוקינג, כי בכל מקרה המבקש אינו יכול לבקש פיצוי בגובה סכום המע"מ, שכן אין קשר סיבתי בין הפרת הוראת [סעיף 17ד](#) [לחוק הגנת הצרכן](#) לבין חיובו של המבקש במע"מ.
34. עוד טוענת בוקינג, כי אין להחיל עליה את הדין הישראלי, שכן היא אתר בינלאומי הפונה לכלל אוכלוסיית העולם, על כן אין זה הגיוני לייצר אתר אחד, אשר תואם לדינים ולרגולציות של כל אחת ואחת מהמדינות.
35. עוד טוענת בוקינג כי המבקש לא הצביע בבקשתו על אף עילה משפטית המצדיקה שלא לכבד את תניית השיפוט לפיה כל סכסוך בין הצדדים נשלט על ידי החוק ההולנדי.
36. לטענת בוקינג [סעיף 36 לחוק הגנת הצרכן](#) אוסר על מי שכפוף לחוק הישראלי להתנות על הוראות חוק זה, אך אין הוא אוסר על צדדים לקבוע כי דין זר ולא הדין הישראלי יחול על אותו הסכם.
37. עוד טוענת בוקינג, כי המבקש לא הוכיח קיומה של עילת תביעה רצינית בנוגע לתנאי השימוש באתר. לטענתה ככל שתתקבל הטענה להחלת הדין ההולנדי על החוזה בין בוקינג לחברי הקבוצה, הרי שאין תחולה להוראות [חוק החוזים האחידים](#) הישראלי, אשר חל רק על דיני מדינת ישראל.

38. עוד טוענת בוקינג, כי כאשר קיימת תניית שיפוט, וודאי ייחודית, תוטל חובה מוגברת על המבקש להוכיח כי יש להתעלם ממנה באמצעות שיקולים של נאותות הפרום והוא יצטרך להצביע על טעמים חזקים במיוחד על מנת שתותר ההמצאה.

39. באשר לעניין פייפאל טוענת בוקינג, כי המקרה הנדון שונה מעניין בוקינג, ועל כן אינו מתאים להשוואה למקרה הנדון.

40. באשר לפורום הישראלי טוענת בוקינג, כי הוא אינו הפורום הנאות לדון בתביעה שכן מירב הזיקות הן לפורום ההולנדי: המדובר באתר אינטרנט בינלאומי המפרסם מקומות אירוח ב-190 מדינות; האתר נשלט ומנוהל על ידי חברה הולנדית המאוגדת ויושבת בהולנד דבר הידוע לגולשים העושים שימוש באתר; מקום ביצוע העוולה הוא בהולנד; מיקומן של הראיות והעדים הרלוונטיים הוא בהולנד; הדין החל על היחסים בין הצדדים הוא הדין ההולנדי ועל כן יהיה צורך בהוכחת הדין הזר; ציפייתה הסבירה של בוקינג כי ההליכים נגדה ינוהלו בהולנד; תניית שיפוט הייחודית הקובעת כי סמכות שיפוט תהא מסורה לבתי המשפט באמסטרדם הולנד.

תשובת המבקש

41. באשר לתחולת [תקנה 500\(7\)](#) טוען המבקש כי תהליך ההזמנה נעשה בישראל, מקום מושבו של המזמין בישראל וכי המלון נמצא בישראל. אין כל רלוונטיות לכך שבוקינג יושבת בהולנד או כי המדובר באתר הולנדי ואין כל קשר למיקום השרתים שלה שעה שהפרסומים הרלוונטיים הוצגו באינטרנט בשפה עברית לעיני הצרכן הישראלי כפי שנקבע בעניין [רע"א 530/12 שמחה יעקובוביץ נ' יוסף אדוארד זיאס](#) [פורסם בנבו] (28.3.12). לעניין זה הפנה המבקש אף לת.א. (מחוזי ת"א) [30847-12-13](#) דדון נ' OLIVER CIAPPA [פורסם בנבו] (8.6.14).

42. מעבר לכך, כאשר מוצג בפני אזורח ישראלי, המזמין מלון בישראל, באתר המציג תכנים בשפה העברית, המפרסם בעברית ואף בגוגל ישראל, מחיר בשקלים שאינו כולל מע"מ, המדובר בהפרת הדין הישראלי ללא קשר למיקום השרתים של האתר או לאזרחותו של המעוול.

43. לטענת המבקש אין כל קשר בין הדוגמאות שהוצגו על ידי בוקינג בתגובתה לבין המקרה הנדון שהוא הפעלת אתר באינטרנט. עוד מוסיף המבקש כי בוקינג פנתה באופן ייעודי לצרכן הישראלי, והיא פועלת כמתחרה ישיר אל מול יתר הספקים הפועלים בשוק, מכאן שהיא אינה רק "מפעילה אתר" אלא מפרסמת מרכולתה באופן אקטיבי ובשפה העברית. עוד טוען המבקש כי בוקינג מנהלת עסקים עם מאות אלפי ישראלים ומוכרת להם חופשות בישראל, מחיר העסקה המוצג ללקוח הישראלי הוא בשקלים ישראליים, וכי בוקינג מפרסמת את מרכולתה ושירותיה במנועי החיפוש בשפה העברית המפנים את הלקוח לאתר בשפה העברית

ולהצעות חופשה בישראל. אין המדובר בעניין של "תרגום" האתר, שכן בוקינג פונה במכוון לאזרח הישראלי.

44. באשר להתקיימות [תקנה 500\(4\)](#) טוען המבקש כי במקרה הנדון המדובר בחוזה מקוון הנכרת ברשת האינטרנט בלחיצת כפתור. מכאן שבהתאם לפסיקה ההסכם "נכרת בכל מקום", לרבות בישראל. כמו כן מערכת היחסים בין המבקש לבוקינג שלובה במערכת היחסים החוזית בינו לבין פתאל המפעילה מלונות בישראל, כך שממילא יש להעניק היתר המצאה מכוח עילת המצאה זו.

45. עוד טוען המבקש כי הדרך הנכונה היא להכריע ברמה הלכאורית כי לאור טענות המבקש החוזה בין הצדדים כפוף [לחוק הגנת הצרכן](#) ו**[לחוק החוזים האחדים](#)** ומכאן שהתניות הרלוונטיות בו צריכות להתבטל תוך שהעניין מסור לשיקול דעתו של בית המשפט.

46. באשר להתקיימותה של [תקנה 500\(10\)](#) הפנה המבקש להחלטתי מיום 7.1.16. בנוסף טוען המבקש כי חלוקת האחריות בין המשיבות תעשה לאחר שיוגשו תגובותיהן ואין מקום להגיע למסקנה ולפיה פתאל צורפה להליך רק על מנת לגרור את בוקינג לתוכו.

47. באשר לעילות תביעה טוען המבקש, כי נקבע בפסיקה שהנטל לעניין עילת התביעה הוא רף ראיתי קל ויש להראות כי אין המדובר בתביעת סרק או תביעה טורדנית.

48. לטענת המבקש, בניגוד לטענת בוקינג היא יודעת בדיוק מהיכן בוצעה ההזמנה באמצעות בחינת המיקום הגאוגרפי ממנו גלש הצרכן ובאמצעות בחינת פרטיו של המזמין. כמו כן כל מי שהאתר מוצג לו בעברית הוא קרוב לוודאי צרכן ישראלי. כאשר גם המטבע בו מוצגים המחירים הוא סממן הגיוני לכך שהצרכן הוא צרכן ישראלי. לטענת המבקש בוקינג יכולה להתגבר על כך בצורה פשוטה והוא כי במסגרת הממשק בשפה העברית יוצג המחיר כולל מע"מ, וכן לציין כי מחיר המע"מ נגבה מאזרח ישראלי, ואף לאבחן מבין המשתמשים תיירים ולהתייחס אליהם באופן שונה.

49. עוד טוען המבקש כי בבקשת האישור נטען להטעיה ברורה באופן הצגת המידע ללא קשר לסוגיית המחיר הכולל: הצגת המחיר כשהוא אינו כולל מע"מ, כאשר במרבית שלבי ההזמנה לא מוצג כל סייג לעניין זה; הסוואת תוספת המע"מ ואי הצגת המחיר כולל מע"מ; הצגת מחיר כ"מחיר כולל" בעוד אין המדובר במחיר הכולל את רכיב המע"מ; מעבר ממחיר שקלי לדולרי, לרבות באישור ההזמנה וזאת על מנת להסוות את ההטעיה שמקורה בהצגת מחיר, שאינו כולל מע"מ.

50. באשר לטענת בוקינג לפיה לא ניתן להפעיל אתר, אשר תואם את הרגולציה של כל מדינה, הפנה המבקש להחלטת בית המשפט בעניין פייפאל. עוד טוען המבקש, כי בוקינג לא הצביעה

על קושי בהתאמת הוראות האתר לדין הישראלי וכי המדובר בשינויים פשוטים, אשר אינם דורשים מאמץ רב.

51. באשר לטענת בוקינג, כי אין בסיס להכרזה על בטלות התניה המכילה על העסקה את הדין ההולנדי, אזי טוען המבקש כי המדובר בתניה מקפחת בחוזה אחיד כפי שנקבע בעניין פייפאל.

52. באשר לפורום הנאות טוען המבקש כי אין מניעה כי בוקינג תיישם הדין הישראלי ותמנע מהטעיית לקוחותיה הישראליים, וכי כל תוצאה אחרת תהיה בלתי נסבלת ומשמעותה עשיית דין עצמי, וכי דרישה להתדיינות בהולנד משמעותה כי הצרכן הישראלי לא יוכל לממש זכויותיו כלפיה.

53. עוד מפנה המבקש בסוגיית הפורום הנאות להחלטתי מיום 13.7.15, וכן טוען כי הלכת אמזון עליה הסתמכה בוקינג בוטלה על ידי בית המשפט בע"ר (ת"א) 34510-09-15 פרמייר ים המלח מעבדות קוסמטיקה בע"מ נ' Amazon.Com.Inc [פורסם בנבו] (25.1.16) ואושררה על ידי בית המשפט העליון ברע"א 1607/16 Amazon.Com.Inc נ' פרמייר ים המלח מעבדות קוסמטיקה בע"מ [פורסם בנבו] (10.4.16) כאשר מאז אף התווספה ההלכה בעניין פייסבוק.

דין והכרעה

המסגרת הנורמטיבית

54. על המבקש היתר המצאה מחוץ לתחום השיפוט להראות כי עניינו בא בגדר אחת העילות המנויות בתקנה 500 לתקנות וכי עומדת לו עילה לגופו של ענין – "תביעה הראויה לטיעון" – "שאלה רצינית" שיש לדון בה. בעניין זה רמת ההוכחה הנדרשת נמוכה מזו שבהליך האזרחי וכל תכליתה למנוע הרחבת סמכות השיפוט בתביעות שהינן טורדניות או תביעות סרק. בהתקיים אחת או יותר מהחלופות המנויות בתקנה 500 רשאי בית המשפט להתיר המצאת כתבי בי-דין אל מחוץ לתחום המדינה. עם זאת, לבית המשפט מסורה סמכות שבשיקול דעת אם להתיר את ההמצאה, כאשר בין שיקוליו יביא את שאלת "נאותות הפורום" – האם בית המשפט הישראלי הוא הפורום הנאות לדיון בתובענה. שאלת "נאותות הפורום" תוכרע על יסוד בחינת מכלול הנסיבות, לרבות מירב הזיקות, ראו בעניין זה א. גורן סוגיות בסדר דין אזרחי, מהדורה 11 (2013) וכן ע"א 9725/04 אשבורן חברה לסוכנויות ומסחר בע"מ נ' CAE Electronics Ltd [פורסם בנבו] (4.9.07) (להלן: "פס"ד אשבורן").

55. אציין כי הנטל להוכיח כי בית המשפט הישראלי אינו הפורום הנאות לדון בתביעה מונח לפתחו של הנתבע [ראו: [ע"א 4601/02 ראדא תעשיות אלקטרוניות בע"מ נ' Bodstray](#) [co. Ltd פ"ד נח \(2\) 465, 472 \(2004\)](#), וכן [רע"א 2727/08 אורי ארבל נ' TUI AG](#) [פורסם בנבו] (29.1.09) סעיף 16].

תנאים להיתר ההמצאה מחוץ לתחום

56. להלן אבחן את שלושת התנאים שנקבעו בפסיקה: קיומה של חלופה לפי [תקנה 500](#) לתקנות, קיומה של עילת תביעה ראויה לדיון, ושאלת נאותות הפורום.

קיום "עילת המצאה"

57. בשלב הראשון בבחינת בקשה למתן היתר המצאה על מבקש היתר ההמצאה, להראות כי עניינו נכנס בגדר אחת מעילות ההמצאה, המנויות [בתקנה 500](#) לתקנות. לעניין זה נפסק כי בשלב דיוני זה, עוד טרם נדונה התובענה לגופה, אין המבקש חייב להראות שיש לו עילה טובה באותה מידת וודאות הדרושה במשפט עצמו, וכי עליו להוכיח את עילת ההמצאה ברמת הוכחה של "תביעה הראויה לטיעון" (ראו פס"ד אשבורן).

58. בנסיבות אלו יש לבחון האם מתקיימים התנאים להמצאה מחוץ לתחום בהתאם [לתקנות 500\(7\), 500\(5\), 500\(10\)](#), מכוחן עותר המבקש למתן היתר המצאה.

59. [תקנה 500\(7\)](#) קובעת, כי בית המשפט רשאי להמציא כתב בית דין אל מחוץ לתחום השיפוט, כאשר התובענה מבוססת על מעשה או מחדל בתחום המדינה. לעניין [תקנה 500\(7\)](#) לתקנות נקבע, כי אין די בקרות הנזק בישראל, אלא נדרש כי המעשה או המחדל אירעו בישראל (ראו [רע"א 8195/02 שטרית נ' SHARP CO, פ"ד נ"ח \(1\) 193](#)).

60. לטענת המבקש האתר הוא בשפה העברית, ומיועד לגולשים ישראלים, מפורסם ומקודם במנועי חיפוש בשפה העברית, וכי המעשים של הטעיה והפרת חובה חקוקה בוצעו על ידי בוקינג בישראל, כאשר מנגד טוענת בוקינג כי היא יושבת בחו"ל ושרתיה בחו"ל ועל כן אין לקבל הטענה לעניין ביצוע העוולה בישראל.

61. בהחלטת בית המשפט [בת"א \(מחוזי ת"א\) 30847-12-13 OLIVIER CIAPPA נ' שאול דדון](#) [פורסם בנבו] (08.06.2014) (להלן: "החלטת דדון"), קבעה כבוד השופטת יעקובוביץ (בשבתה כרשמת) את הדברים הבאים לעניין מקום ביצוע העוולה כאשר הפרסום נעשה באינטרנט, דברים היפים אף לעניינו:

"הפרסום ברשת האינטרנט מעצם טיבו וטבעו פורץ גבולות טריטוריאליים, חשוף לעיני כל משתמש ברשת האינטרנט ברחבי העולם כולו בכל זמן נתון ומשכך אין עוד, לדידי, מקום לראיה מצמצמת התוחמת את המעשה למקום מושבו של המפר. המעשה המפר התבצע ומתבצע שעה, שעה, בכל מקום בו קיים חיבור לרשת האינטרנט, לרבות בישראל, קרי; בתחום המדינה ומשכך להשקפתי יש לקבוע כי תובענה המבוססת על פרסום מפר זכויות שנעשה ברשת האינטרנט באה בגדרה של תקנה 500 (7) לתקנות ("התובענה מבוססת על מעשה ... בתחום המדינה") וכל עוד לא הוסר הפרסום מרשת האינטרנט הרי שהתובענה אף באה בגדרה של תקנה 500 (6) לתקנות ("מבקשים צו מניעה לגבי דבר הנעשה ... בתחום המדינה"). (ההדגשה במקור- ע.ר.).

יוער כי ערעור שהוגש על החלטה זו נדחה - **ע"ר (מחוזי ת"א) 58121-06-14 OLIVIER CIAPPA נ' דדון** [פורסם בנבו] (2.2.15).

62. אף במקרה זה, בו הפרסום נעשה באינטרנט, ואף בשפה העברית, כאשר אספקת השירות והזמנת המלון, נעשה למלונות בארץ, על ידי אזרח ישראלי, בתחומי מדינת ישראל, בחיוב במטבע ישראלי, ובשים לב לפסיקה לפיה הפרסום באינטרנט מטיבו פורץ גבולות, ומשכך אינו מצמצם את המעשה למקום מושבו של המפר, אני מקבלת את טענתו של המבקש, כי יש תחולה במקרה הנדון **לתקנה 500(7)**, כי המעשה או המחדל בוצעו בישראל.

63. בנסיבות אלו די בקביעתי לעיל, כדי ליתר דיון ביתר הסעיפים, אשר בגינם עתר המבקש ליתן היתר המצאה לחו"ל. יחד עם זאת ולמען הזהירות אבחן אף סעיפים אלו.

64. באשר לתחולת **תקנה 500(4)** לתקנות, הקובעת כי :

"התובענה היא לאכוף חוזה, לבטלו, להפקיעו או לפסלו או לעשות בו על דרך אחרת, או לקבל דמי נזק או סעד אחר בשל הפרתו, באחד המקרים האלה:

(א) החוזה נעשה בתחום המדינה;

(ב) החוזה נעשה בידי מורשה העוסק או המתגורר בתחום המדינה, או באמצעותו, מטעם מרשה העוסק או המתגורר מחוץ לתחום המדינה;

(ג) על החוזה חלים דיני מדינת ישראל לפי כתבו או מכללא"

65. באשר לעילות התביעה, טוען המבקש כי אחת הסוגיות המרכזיות בבקשת האישור היא בטלותן של הוראות ההסכם המחילות על המשתמש הישראלי את הדין ההולנדי, המהווים תנאים מקפחים בחוזה אחיד, מכאן שאני מקבלת את טענת המבקש כי המדובר, בין היתר,

בתביעה לביטול חוזה, וכן נתבע סעד של ביטול התנאי המקפח (ראו סעיף 73 לבקשת האישור).

66. [תקנה 500\(4\)](#) קובעת כי היא תחול באחד המקרים המנויים בתקנה, כאשר בעניינו די בתקנת משנה [500\(4\)\(א\)](#), שעניינה כי "החוזה נעשה בתחום המדינה", כאשר בעניין זה שבפני, ניתן לקבוע, כי ההתקשרות באמצעות האינטרנט, דרך אתר בעברית, באמצעות המבקש, היא התקשרות אשר נעשתה בתחומי מדינת ישראל (ראו גם החלטת דדון). בנסיבות אלו לא מצאתי מקום להידרש לאפשרויות הנוספות המופיעות בתקנות המשנה [לתקנה 500\(4\)](#).

67. עוד עתר המבקש להתיר המצאת התביעה לבוקינג בהתאם [לתקנה 500\(10\)](#) לתקנות.

68. נושא היתר ההמצאה בהתאם [לתקנה 500\(10\)](#) נדון על ידי במסגרת ההחלטה מיום 7.1.16, החלטה אשר בוטלה במסגרת [ע"ר 59564-02-16](#) וזאת לאחר שנקבע כי לצורך קבלת בקשת המבקש להיתר המצאה היה עליו להגיש תצהיר כדין, ולא ניתן להסתפק בתצהירו, שהוגש בתמיכה לבקשה להמצאת התביעה לחברה הישראלית. במסגרת הערעור לא דן בית המשפט לגופה של ההחלטה והנימוקים למתן היתר המצאה בהתאם [לתקנה 500\(10\)](#).

69. בנסיבות אלו ולאחר שעיינתי בבקשת המבקש, אשר נתמכה בתצהירו, אין לי אלא לשוב על האמור בהחלטתי מיום 7.1.16, וזאת כמפורט להלן.

70. [תקנה 500\(10\)](#) קובעת כדלהלן "האדם שמחוץ לתחום המדינה הוא בעל דין דרוש, או בעל דין נכון, בתובענה שהוגשה כהלכה נגד אדם אחר, שהומצאה לו הזמנה כדין בתחום המדינה".

71. בהתאם לתקנה זו על המבקש לעמוד בשני תנאים. הראשון, שהתביעה הוגשה כהלכה בתחום המדינה ולו לאחד מן הנתבעים; והשני, שהנתבע, בעבורו מתבקש היתר ההמצאה לחו"ל, הוא "בעל דין דרוש או נכון לדיון בתובענה".

72. באשר להתקיימותו של התנאי הראשון, אין חולק כי התביעה נמסרה לפתאל, ועיון בכתב התביעה והטענות המועלות כנגד פתאל מעלה כי אין מקום לטעון בשלב זה כי המדובר בתובענה המשוללת יסוד על פניה.

73. התנאי השני קובע, כי בהנחה, שהנתבע הזר היה מתגורר בארץ - ניתן היה לצרפו לבעל הדין האחר בכתב תביעה אחד, כאמור [בתקנה 22 לתקנות סדר הדין האזרחי](#) (ראו [ע"א 4601/02](#) [ראדא תעשיות אלקטרוניות בע"מ נ' Bodstray company LTD](#), פ"ד נח(2) 465).

[תקנה 22](#) הנ"ל מתירה צירוף נתבעים "בשל מעשה אחד או עסקה אחת או סדרה אחת של מעשים או עסקאות, או כתוצאה של אחד מאלה, ושאליו הוגשו נגדם תובענות נפרדות הייתה מתעוררת בהן שאלה משותפת, משפטית או עובדתית". דהיינו, די בזהות של אחת השאלות שבמחלוקת, בין עובדתית ובין משפטית, שבגינה ניתן לדון בפרשה בעת ובעונה אחת, כדי להכשיר צירוף לפי תקנה זו. במקרה זה, בשים לב לטענות המועלות נגד בוקינג לפיהן היא זו

המבצעת הטעיה של הגולש הישראלי, המזמין באמצעותה חדרי מלון בישראל, לרבות במלונות פתאל, הרי שמדובר בבעל דין דרוש או נכון, שכן ניתן להניח, כי לו בוקינג הייתה תושבת ישראל ניתן היה לצרפה לתביעה לשם הכרעה עובדתית ומשפטית משותפת.

74. לטענת בוקינג בשל כך שהמבקש עותר לייצג שתי קבוצות תובעים נפרדות, אזי בכל הנוגע לקבוצה הראשונה שהיא "כל אדם שרכש שירותי מלונאות באתר בוקינג והוצג לו המחיר הכולל בשקלים" התביעה היא נגדה בלבד ולא נגד פתאל, ועל כן, בחלק זה של התביעה, היא אינה "בעל דין נכון" בתביעה שהוגשה נגד נתבע ישראלי. דין טענה זו להידחות. בהתאם לפסיקה (ראו עניין ראדא לעיל סעיף 9 לפסק הדין) די בזהות של אחת השאלות במחלוקת, בין עובדתית או משפטית, לצורך צירוף נתבע נוסף, ואין צורך בזהות מלאה בין התביעות, כדי להתיר צירוף אותו נתבע. על כן ובהתאם לפסיקה, אני דוחה את טענת בוקינג, כי הואיל והתביעה נגדה רחבה יותר מאשר התביעה נגד פתאל, יש לדחות ההכרה בהיתר ההמצאה לפי [תקנה 500\(10\)](#).

75. יוער, כי [סעיף 10 \(ג\) לחוק התובענות הייצוגיות](#) קובע: "בית המשפט רשאי להגדיר תת-קבוצה, אם מצא שלגבי חלק מחברי הקבוצה מתעוררות שאלות של עובדה או משפט, אשר אינן משותפות לכלל חברי הקבוצה; הגדיר בית המשפט תת-קבוצה כאמור, רשאי הוא להורות על מינוי תובע מייצג או בא כוח מייצג לתת-הקבוצה, אם מצא שהדבר דרוש כדי להבטיח שעניינם של חברי תת-הקבוצה ייוצג וינוהל בדרך הולמת".

76. מכאן שבהתאם [לחוק התובענות הייצוגיות](#), אין מניעה לקיומה של תת קבוצה, ואינני סבורה כי הטענה כי פתאל מהווה תת קבוצה, בעוד בוקינג מהווה את ה"קבוצה", די בה כדי להצדיק פסילת היתר ההמצאה לפי [תקנה 500\(10\)](#).

עילת תביעה של המבקש

77. בהתאם לפסיקה על המבקש להראות כי עומדת לו "תביעה הראויה לטיעון", משמע כי אין המדובר בתביעה טורדנית או בתביעת סרק.

78. אף לעניין זה אני קובעת כי די בטענות, אשר הועלו על ידי המבקש בבקשה להיתר המצאה וכן בבקשה לאישור התובענה הייצוגית: הטענה האחת, להטעיית הגולש הישראלי המזמין באמצעות האתר חדר במלון בישראל, וזאת כאשר בניגוד להוראות [חוק הגנת הצרכן](#), המחיר המוצג אינו כולל את רכיב המע"מ; והטענה הנוספת, כי בשלב הראשון המחיר באתר מוצג בשקלים ולאחר מכן מתבצעת טרנספורמציה בלתי חוקית לדולרים – כדי להוות "תביעה הראויה לטיעון", ולא מצאתי כי טענות אלו הינן בגדר תביעה טורדנית או תביעת סרק.

79. באשר לטענותיה של בוקינג, כי לא הוכחה עילת תביעה רצינית בנוגע להצגת מחירי הלינה באתר, שכן היא אינה יודעת מי מבצע את ההזמנה האם המדובר בתושב ישראל או תייר, והיא אינה יכולה לזהות את מיקום המחשב ממנו בוצעה ההזמנה, ומשכך יש לקבל את אופן הצגת המחיר על ידה, לפיו מוצג המחיר תוך ציון כי אזרח ישראלי יידרש להוסיף 17% מע"מ-כהגיגוני; וכן טענתה כי המבקש אינו יכול לבקש פיצוי בגובה סכום המע"מ, שכן אין קשר סיבתי בין הפרת הוראת [סעיף 17ד](#) [לחוק הגנת הצרכן](#) לבין חיובו של המבקש במע"מ, אזי המדובר בטענות, אשר יוכרעו כאשר ינוהל התיק לגופו ובוודאי שלא במסגרת שאלת היתר ההמצאה אל מחוץ לתחום, שכן אין המדובר בשאלות, אשר ניתן להכריע בהן כבר עתה אלא מהוות את גוף המחלוקת בין הצדדים.

הפורום הנאות

80. אשר לטענה כי הפורום הנאות הוא הפורום ההולנדי על פי מבחן מירב הזיקות, הרי שאיני מקבלת טענה זו. מדובר בנושא ישראלי מובהק, משום שעילת התביעה מתייחסת רק ללקוחות הישראליים של חברת בוקינג, אשר רק לגביהם נטען כי בוקינג אינה מיישמת בעבורם את הגנת [חוק הגנת הצרכן](#) הישראלי הקובע כי על המחיר המפורסם לכלול את המע"מ, וזאת כאשר בוקינג מפעילה את האתר, בין היתר, בישראל, בעברית ופונה ללקוחות הישראליים.

81. לפיכך הזיקות לפורום הישראלי הן: הלקוחות הישראליים המשתמשים בשירותי בוקינג להזמנת חדרים במלונות; בתי המלון הישראליים שמשתמשים בשירותי בוקינג לצורך שיווק וקבלת הזמנות און ליין מלקוחות, ביניהם לקוחות ישראלים; העילה מתבססת על הפרת [חוק הגנת הצרכן](#) הישראלי בהקשר הנוגע לישראלים בלבד ([סעיפים 17א ו-17ד'](#) לחוק הגנת הצרכן בהקשר של שירותי מלון), ועל הפרת [חוק החוזים האחרים](#), שגם הוא חוק ישראלי; והזיקה העיקרית היא, שהעילה הנטענת היא אך ורק בנוגע להזמנת חדרים במלונות בישראל על ידי ישראלים המשתמשים באתר בוקינג. מכאן שמירב הזיקות בהקשר לתובענה ייצוגית זו דווקא מפנות לישראל כפורום הנאות ולא להולנד.

82. לכך יש להוסיף כי שיקולי מדיניות ושיקולי ציפיות סבירים של הצדדים מצביעים על כך שחברה בינלאומית המנהלת את עסקיה באמצעות האינטרנט תבוא להתדיין במקום שבו נמצאים לקוחותיה ולא להפך. לעניין זה ראו עניין פייסבוק אשר הפנה אף לעניין [רע"א 2337/08 ארבל נ' TUI AG](#) [פורסם בבנו] (29.1.09), שם נקבעו הדברים הבאים:

"אשר לציפיות הסבירות של הצדדים, בית המשפט המחוזי קבע כי ניהול הליכים במדינת מוצאו של תייר שהגיע לנפוש בארץ זרה, איננו בגדר "הסיכון הטבעי והצפוי" שנטלו על עצמם הצדדים וכי העתירות לבקשה לניהול ההתדיינות בישראל תחייב הכרה הדדית באפשרות ניהולם של הליכים כנגד גורמי תיירות ישראליים

במדינות מוצאם של תיירים הבאים לנפוש בישראל. אין לקבל את נימוקו זה של בית המשפט קמא. ככל שהיקף הסחר בין גופים בינלאומיים לבין עצמם וכינם לבין פרטים במדינות שונות גדל, הציפייה הסבירה של אותם גופים היא כי הם עלולים להיתבע באחת מן המדינות בהן הם פועלים. גוף מסחרי אשר פועל מול גורמים שונים בעולם לוקח במסגרת שיקולי הכדאיות הכלכליים לפעילותו במדינה פלונית את הסיכון כי ייתבע בה לדין. הדברים נכונים הן באשר לחברות בינלאומיות הפועלות בישראל והן באשר לחברות ישראליות הפועלות בחו"ל [ראו: עניין הגבס הנ"ל, בעמ' 115; [ע"א 98/67 ליבהר נ' גזית ושחם חברה לבניין בע"מ, פ"ד כא\(2\)](#) 243, 251 (1967); [ע"א 9725/04](#) אשבורן חברה לסוכנויות ומסחר בע"מ נ' CAE Electronics Ltd (לא פורסם, [פורסם בנבו], 4.9.2007) (להלן - עניין אשבורן), פסקה 18 לפסק דינו של כבוד השופט א' גרוניס]. במקרה שלפניי המשיבה 1 הינה קונצרן תיירות בינלאומי אשר משווק שירותי תיירות למקומות שונים בעולם ומשכך, סבורני כי לנוכח נפח הפעילות הבינלאומי הגדול שאותו מנהלת המשיבה 1 הסיכון כי תתבע לדין באחת מן המדינות בהם היא פועלת הינו צפוי".

83. באשר לטענת בוקינג לקיומה של תניית שיפוט זר אותה יש לכבד, אזי בעניין פייפאל דן בית המשפט בתניית שיפוט דומה וקבע כי המדובר בתנאים מקפחים בחוזה אחיד, קביעה אותה ניתן להחיל אף על המקרה הנדון :

"משבאים אנו לבחון את הוראת החוק והפורום במשקפי [חוק החוזים האחדים](#), קל להיווכח כי דינה של הוראה זו להתבטל. המשיבה היא חברה הנותנת, באמצעות האינטרנט, שירות למאות אלפים של אזרחים ישראלים. לצורך מתן השירות האמור היא מקיימת אתר אינטרנט בעברית, המיועד לאזרחי ישראל, ואף נותנת שירותי תמיכה המיועדים לקהל לקוחותיה העצום בישראל. במצב דברים זה, חיוב לקוחות פייפאל הישראלים להתדיין בבית משפט בסינגפור (תוך שמירת זכותה של המשיבה לתבוע את לקוחותיה בישראל) ועל פי הדין הסנגפורי, היא באופן מובהק הוראה שכל תכליתה לחסום את דרכם של הלקוחות לממש את זכויותיהם כלפי המשיבה. בנסיבות אלו נוטה אני לדעה כי התניה צריכה להיחשב כבטלה לפי סעיף 5(א) [לחוק החוזים האחדים](#): "תנאי בחוזה אחיד השולל או המגביל את זכות הלקוח לפנות לערכאות משפטיות – בטל" (השוו ורדה [לוסטרויט וטנה שפניץ, תוזים אחדים](#) 416 (תשנ"ד)). ואולם, אף אם לא תאמר כך, הרי שברור כי המדובר בתניה שחזקה עליה שהיא מקפחת, וזאת לאור סעיפים 4(6), 4(8) ו- 4(9) [לחוק החוזים](#) האחדים. בנסיבות המקרה,

אינני סבור כי די בעצם היותה של המשיבה חברה סינפורית, אף אם מצרפים אותה לעובדה שהתניה קבועה בצורה ברורה בהסכם המשתמש, כדי להפוך את ההוראה להוגנת כלפי ציבור לקוחותיה הגדול של פייפאל בישראל (והשוו גם [שמואל בכר וטל זרסקי "על הסדרה ראווה של חוזים צרכניים מקוונים: בין קידום המסחר המקוון להגנת הצרכן"](#), מחקרי משפט כה 431, 448, 467 – 468 (תש"ע)).

ויובהר, השאלה של ברירת הדין בחוזים הנכרתים באינטרנט בכלל, ושל תוקפן של תניות שיפוט בחוזים אלו, היא שאלה שטרם נבחנה, למיטב ידיעתי, באופן יסודי במשפט הישראלי. המקרה שלפניי אף איננו מצדיק בחינה מעמיקה שכזו, מאחר שהוא מקרה קל, בו תאגיד ענק בינלאומי, המשווק את שירותיו באופן ממוקד לשוק הישראלי, מבקש למנוע מהמוני לקוחותיו הישראלים, שמרביתם הם עוסקים זעירים או צרכנים, להתדיין בבתי המשפט בישראל על פי הדין הישראלי. לכך בוודאי לא ניתן להסכים. פייפאל פועלת בכוונת מכוון בשוק הישראלי ממש כשם שתאגידי ענק בינלאומיים אחרים, כדוגמת מיקרוסופט, פייסבוק וגוגל, פועלים בו. בית המשפט העליון הבהיר כי חברה בינלאומית המשווקת את סחורתה ללקוח ישראלי צריכה לצפות כי תיתבע בישראל (ראו, למשל, [ע"א 9725/04](#) אשבורן חברה לסוכנויות ומסחר בע"מ נ' CAE Electronics Ltd [פורסם בנבו] (ניתן ב- 4.9.2007)). הלכה זו חלה, ואף ביתר שאת, כשמדובר בתאגיד ענק בינלאומי המשווק את מוצריו ושירותיו לעשרות ומאות אלפי לקוחות בישראל, שרובם המוחלט הם עסקים זעירים וצרכנים פרטיים. העובדה שפעילותם של תאגידי הענק הללו נעשית באופן עיקרי או בלעדי באמצעות האינטרנט, איננה מקנה להם חסינות מפני התדיינות בבתי משפט בישראל ועל פי הדין הישראלי. אם תאמר אחרת, צפויים אנו למצוא עצמנו במצב בו זכויותיו של הצרכן הישראלי יהיו להפקר. התפתחות מסוכנת שכזו, אשר השלכותיה רק ילכו ויחמירו ככל שיתחזק ויתגבר המסחר האינטרנטי, יש לגדוע בעודה באיבה.

המסקנה המתחייבת מהדיון לעיל היא שהוראת החוק והפורום שבהסכם המשתמש בעת הגשת התובענה היא הוראה שדינה בטלות. ממילא אין בהוראה זו כדי למנוע דיון בישראל, על פי הדין הישראלי, בטענות המבקש. (ראו סעיפים 19-21 להחלטת פייפאל).

84. באשר לטענת בוקינג כי יש לאבחן את ההחלטה בעניין פייפאל למקרה הנדון בשל העובדה, כי במקרה פייפאל קבעה תניית השיפוט, כי תביעות נגדה יוגשו בסינגפור, שכן שם אף נקבע כי פייפאל תוכל לתבוע את לקוחותיה בישראל, אזי ומעיון בפסק הדין לא מצאתי כי בית המשפט שם יהבו על נתון זה בלבד כגורם אשר הכריע הכף לקביעה כי המדובר בתנאי מקפח שדינו להתבטל.

85. לעניין תניית השיפוט הדין הזר כתניה מקפחת ראו אף החלטת בית המשפט המחוזי בעניין פייסבוק, שם קבע בית המשפט כי תניית השיפוט הזר נועדה להרתיע את הלקוח הישראלי מפני מימוש זכויותיו המשפטיות, וכך הדבר אף במקרה הנדון בפני.

86. על כן אני מקבלת את בקשת המבקש להיתר המצאת התביעה לחו"ל למשיבה כמפורט לעיל.

87. בוקינג תשלם הוצאות הבקשה בסך של 10,000 ₪.

ההחלטה ניתנה על ידי בשבתי כרשמת.

ניתנה היום, ז' שבט תשע"ז, 03 פברואר 2017, בהעדר הצדדים.

[בעניין עריכה ושינויים במסמכי פסיקה, חקיקה ועוד באתר נבו – הקש כאן](#)

עינת רביד 54678313-/-

נוסח מסמך זה כפוף לשינויי ניסוח ועריכה